

heid die ook toen gedurig uitbrak — denk maar aan den Richtenier en aan de breuke onder Rehabeam — droeg daardoor destijds meer een nationaal karakter, en greep sodoende minder diep in 't geestelijke in. De geestelijke breuk kon nimmer eerst dreigen, toen het nationaal verband wegviel, en de wereldkerk onder de volken saam optrad. Van dat oogenblik af toch was er niet anders dan de geestelijke hand, die de geloovigen uit alle volken in één lichaam, en wel in een lichaam van geestelijk karakter, saam zou binden.

Hieruit moet ge 't dan ook verklaren, dat in de Evangelies en in de Brieven, zooveel sterker dan bij Moses en de Profeten, altoos weer op „de broederlijke liefde“ wordt aangedrongen. Bij 't lezen van Johannes' laatste hoofdstukken voelt ge terstond, hoe niets in die laatste dagen vóór 't sterven onzen Heiland geduriger beschijnt, dan juist het bang gevaar dat de broederlijke liefde onder zijn jongeren en onder de geloovigen in 't gemeen, aanstonds na zijn verlaten van deze aarde, loopen zou. En gelijk dit hoog ernstig gevaar in Jesus laatste gesprek met zijn jongeren, en met name in het hoopgeestelijk gebed, van oogenblik tot oogenblik krachtiger naar voren dringt, vindt ge bij Paulus en bij Johannes keer op keer drangreden na drangreden, om toch de verdeeldheid onder de broede- en te bestrijden, en op het eeren van de broederlijke liefde aan te dringen. Iets waar dan tegenover staat, dat Christus' Kerk nauwelijks de wereld inging of de twee meest op den voorgrond tredende apostelen zijn 't reeds met elkaar onens geworden en ook in Paulus' eigen kring breekt reeds verdeeldheid uit. Zoo blijkt: reeds uit het Nieuwe Testament tweedeling. Van den éénen kant het groote gevaar, dat de broederlijke liefde onder de Christenen zou loopen, maar ook ten andere, hoe de Jesus zelf en zijn apostelen tegen geen kwaad zoo ernstig gewaarschuwd hebben, als juist tegen die onder broeders dreigende verdeeldheid.

Bang is dan ook de historie der Christenheid in haar verder verloop. De prediking der broederlijke liefde gaat alle eeuwen rusteloos door. Van den kandel in het lied. In het persoonlijk vermaan. En toch, in weerwil van die constante prediking, ziet ge telkens opnieuw de onderlinge verdeeldheid veld winnen. Tusschen personen. In de gesinnen. Op kerke-lijk erf. In de wetenschappen. Ja, tot in 't werk der barmhartigheid toe.

Een kwaad, zoo verontrustend zich voortlee-pend, dat men wellicht klagen moest, dat de verdeeldheid schier in geen kring bedenkelijker uit-brak, dan juist onder de Christenen. Ook de wereld kende verdeeldheden, maar op het ter-rein der wereld bleven ze nog gematigd, zoo ge 't geen daarvoor viel, vergelijkt met de broeder-twisten op 't heilig terrein. Steeds en nog is kerkelijk getuist altoos het vinnigst, en broeder-twist onder de geloovigen het scherpst geweest. Relegietwist is ook onder heidenen gekend, en ook de Islam boekte ze in zijn historie, maar toch scheen 't altoos weer, alsof de Christenen het in 't stoken van den broedertwist het verst gebracht hadden. Hja onderlinge verdeeldheid was, als ze uitbrak, altoos het hevigst. Tot voor den brandstapel deinsde men niet terug.

Waarom dit ligt, is niet moeilijk te gissen. Het verklaart zich daardoor, dat het onder Christenen om 't heilige gaat. Hoe hooger in onze schatting, 't goed staat, waarover we met anderen strijd voeren, hoe lichter de hartstocht opvlamt, en hoe bijna onmogelijk het ons wordt om maar iets toe te geven. Toegeven in het heilige maakt zoo licht den indruk van verraad aan 't heilige. En ook algerien hiervan toont 't gesinsleven ons telkens, hoe onze bitterheid altoos 't sterkst wordt opgewekt, zoo men raakt aan wat ons 't liefst is. Een moeder, die 't in u dragen kan, dat ge haar onachtzaam brjngt en haar zelfs in geldaken bedriegt, zal opvliegen in niet te stillen toorn, zoo ge haar kind te na komt of bezeeren soudt. En zoo nu ook is 't op 't heilig terrein van onze Christelijke religie. Den onverschilligen deert 't niet, of er al iemand opstaat, die de glorie van Golgotha durft schenden; maar een verlosse, een geloovige, een waarlijk wedergeborene kan zulk een hoon en grofhed niet dulden. Juist naarmate hij zich inniger aan zijn Heiland en in 't gemeen aan de waarheid verbonden gevoelt, zal te feller zijn toorn ontbranden, zoodra hij voelt en merkt, dat dit hem heilige wordt aangerand.

Het is dan ook ten eenenmale onjuist geien, zoo men de verdeeldheid onder de broeders uit enkel liefdeloosheid verklaart. Eer omgekeerd moet erkend, dat de verdeeldheid der broeders steeds vanzelf 't meest onder de oprechte belijders zal uitbreken. Den halfgeloovigen deert 't o, zoo weinig, of de waarheid schijnbreuk lijdt, de schijngeeloovige kan er zelfs schik in hebben, maar de waarachtig geloovige lijdt er onder, die kan 't niet dulden, die kan 't niet uitstaan, die vliegt er tegen op en kan niet rusten, eer het heilig recht der waarheid weer hulde ontvangt.

Toch behoeft 't wel geen nadere aanwijzing, dat 't de sonde in ons hart is, waardoor deze op zichzelf heilige lijer in onheilige drift ontarda is. Dit merkt ge daaraan reeds, dat Christen-broeders maar al te vaak ook in onverschillige dingen, die 't heilige zelfs van ver niet raken, zoo liefdeloos elkaar bejegenen kunnen. Dan is er natuurlijk van „een betrekken van de waacht bij het heilige“ geen sprake. Dan gaat 't om 't ik tegen het ik. Dan is er najver en jaloezie in 't spel. Dan drijft inbeelding tot hartstocht uit. En dan is 't puur egoïsme, dat zich in 't inhumane, ja, soms tot in nijdigheid verloop.

Nu kan de daardoor gewekte stemming er wel toe meewerken, om óók in 't heilige tegen elkaar op te treden, maar de wortel van het kwaad schuilt dan toch altoos in persoonlijke sonde, in naderking van 't ons aangeboeren kwaad. En al blijft ge erkennen, dat broedertwist in het heilige ook welterdege het motief kent, dat ze voor de eere van het heilige waken wil, toch neemt dit niet weg, dat 't gif dat den broedertwist zoo bedenkelijk karakter doet aannemen, gekweekt wordt in de schuil-boeken van ons zondig ik.

Juist dit maakt, dat ook van ons geldt, wat van Jada staat opgetekend, we hebben geen eenzijdig hart. En ook we spreken en handelen niet uit eenzijdig hart, of God de Heere moet ons dat eenzijdig hart geven.

Het is niet, gelijk zoo menigen zich inbeeldt, alsof 't enkel van onze jeugenheden zou afhan-gen, of we met de broeders in vrede en liefde, dan wel in onmin en haat zouden verkeren. Eer omgekeerd moet bedongen, dat zoo God ons aan onszelf overlaat, geen liefde ons ooit verkwiken en geen vrede ons heiligen zal. Van natu-re, naar onzen aanleg, naar wat uit onze

inborst spreekt, zijn we hoofd voor hoofd op eigenzinnigheid, eigendunkelijkheid, betwe-terij, hoovaardij en inbeelding aangelegd.

Toen Christus Kerk de wereld inging en in die Kerk de gedoopten zou doen ingaan, kon het niet anders of de gedeeldheid, de verdeeldheid en de broedertwist moest aanstonds ook onder de toegelatenen tot den heiligen disch oprijzen. Men mocht dat sussen en stillen. Men mocht er liefst geen ruchtbaarheid aan geven. En binnen zekere perken mocht metterdaad het kwaad gestuit zijn. Maar dit alles nam niet weg, dat deze gedoopten steeds, werden ze aan zichzelf overgelaten, bijna met noodzakelijkheid in allerlei geschil vervielen en in allerlei getwist uitkomen moesten.

En toont nu de historie, dat er toch korte tijden, en dat er toch altoos kleine kringen zijn geweest, waar 't „al ziet, hoe goed, hoe lieflijk is 't, als zonen van 't zelfde huis als broeders saam wonen“, zijn volle toepassing vond, dan was dit heerlijk verschijnsel nooit uit andere oor-saak te verklaren, dan daartuit, dat God zelf in deze kringen de dauw van Hermon's kruin had laten neervloeden.

Het is daarom zoo averechts gezien, zoo wie treurt om onze verdeeldheid onder de broeders, zijn klacht gedurig inzet, ook deze breuke Soons aan anderen lag, of ook te wijten ware aan zijn eigen onwil.

De toestand is niet zoo, dat, zoo er maar geen stormis intreedt, 't vanzelf alles pais en vrede onder de broeders zijn zal.

De toestand is heel anders. Van pais en vree kan ook in een kerk waarin niet anders dan gedoopte sondaren en zoon-darissen samenvelen, geen sprake zijn, tenzij een bijzondere genade Gods intreedt, die hun eenzijdig hart geeft.

Uit zichzelf is dat eenzijdig hart er nooit en nergens.

Zijn we aan onszelf overgelaten, dan zal veeleer steeds de verdeeldheid opnieuw onder ons wortel schieten, persoonlijk, van familie tot familie, en kerkelijk; en of we elkaar al diets maken, dat dit met wat goeden wil wel over zal gaan, en zal wijken, het wijkt niet.

De weg tot vrede is dan ook geen andere dan de weg des gebeds.

Als over en weer onder de broeders het ootmoedig besef opleeft, dat ze aan zichzelf overgelaten, nooit anders dan verdeeldheid en twist zullen doen opwaken, en ze nemen, staande in die overtuiging, over en weer de toevlucht tot hun God, om te vragen: *Geef Gif, Heere, ons eenheid hart*, uit ons zelf baren we niet anders dan de verdeeldheid, — dan komt de eenheid niet uit menschen, maar van Boven, en dan keert de broederlijke liefde bij ons in, om ons saam in Jesus vaster te verbinden.

DR. A. K.

Amsterdam, 18 April 1913.

Dat het Congres voor Gereformeerde Evangelisatie als eerste proeve uitnemend geslaagd is, is niet alleen onze persoonlijke indruk, maar wordt bevestigd door allen, die het Congres hebben bijgewoond, en wordt ook door de pers algemeen erkend.

Zeker is dit niet het minst te danken aan de goede zorgen van het Comité, dat de voorbereiding voor het Congres in handen had en blijk gaf van groot organiserend talent. En evenzeer komt lof toe aan de leiding van den voorzitter, Prof. Lindeboom, die trots het klimmen zijner jaren nog over bewonderenswaardige kracht be-schikt en met vaste hand het stuur om-vormde hield, om het scheepje in veilige haven binnen te loodsen. Dat hij soms wel een beetje dictatoriaal optrad en ook wel eens een enkele maal zich een ietwat scherpe uitdrukking ontvallen liet, vergeve we hem daarom gaarne. Men zag toch altoos aan zijn vriendelijke glimlach, dat het zoo erg niet bedoeld was, en een zoo talrijke vergadering is niet te leiden, wanneer men niet iets van een imperator heeft.

Natuurlijk ligt de betekenis van zulk een congres meer in de referaten, die gehouden, dan in de conclusies, die aangenomen zijn. Zelfs zal, wanneer dese conclusies straks gepubliceerd worden, wel blijken, dat onderlinge tegenspraak ook op gewichtige punten niet ontbreekt. Voor een deel ligt dit daaraan, dat het menu voor een samenkomst van twee dagen wat over-laden was en daarom niet behoorlijk ver-werkt kon worden, voor een deel daaraan, dat de onderwerpen, waarover het Congres handelde, nog niet genoegzaam in de pers waren toegelicht en daarom van een com-munis opinio nog geen sprake was. In Duitsland heeft men op deze Congressen in lateren tijd zich dan ook bepaald tot een of twee onderwerpen, die uitvoerig be-sproken en van alle zijden bezien werden, en daarin ligt ook voor ons land wel een vingervoorwijzing.

Toch hindert het niet, dat op een eerste Congres eens wat onze oostelijke naburen Rundschau noemen, gehouden wordt en heel het terrein wordt verkend. Voorloopig kunnen dan reeds de eerste bakens worden uitgezet, om later nauwkeuriger te be-palen, hoe de scheepvaart zal worden inge-richt. Te veel waarde hechte men daarom aan de thans aangenomen conclusies nog niet. Al werd het Congres door afgevaar-digden van vele Kerken bijgewoond, een kerkelijke vergadering was het niet, en eenige macht om te beslissen over de moeilijke vraagstukken, die zich op het gebied der Evangelisatie voordoen, had het Congres niet.

Hoofdzak is, dat op dit Congres alge-meen gevoeld en uitgesproken is, dat de arbeid der Evangelisatie zoowel door de Kerkeraden als door de geloovigen met kracht ter hand moet genomen worden. Vooral het referaat van Prof. Bavinck, dat reeds in Christendom en Maatschappij onder den titel Evangelisatie het licht zag, heeft door de aangebrachte feiten, die hij me-deelde, niet het minst daartoe bijgedragen. En voorts zal, wanneer het verslag van het Congres verschenen is, ieder, zoowel Kerke-raad als particulier geloovige, die tot dezen arbeid zich opmaakt, winste kunnen doen met menigen uitnemenden praktischen wenk, die door de inleiders gegeven is.

Rumor in Casa.

De heer N. van Dooren Czn. heeft een goed werk gedaan, nu de kerkelijke quaestie, die Kampen in beroering bracht, toch eenmaal wereldkundig is gemaakt, in een korte, op waardige wijze geschreven en tot kalme aanmanende brochure mee te deelen, waarom deze kerkelijke actie gaat. Deze brochure, die onder den titel *De kerkelijke actie in Kampen*, bij den uitgever J. H. Bos ver-scheen, bevelen we dan ook gaarne ter lezing aan. Wie de felten, zoals die hier medegedeeld worden, nuchter beziet, zal ons oordeel bevestigend vinden, dat van een prin-cipiele quaestie hier geen sprake is, maar alleen van een verschil in methode van prediking, die steeds in onze Kerken is voorgekomen. De een is nu eenmaal meer onderwerpig, de ander meer voorwerpig; de een houdt meer van een separeerende prediking, de ander stelt sterker het ver-bonds-karakter der gemeente op den voor-grond; de een dringt meer aan op zelfonder-zoek en bekeering, de ander legt meer nadruk op de schatten der genade in Christus ons geschonken. Mits aan beide zijden maar niet overdreven wordt, is het zelfs zeer dienstig voor de gemeente, dat deze beide elementen in de prediking tot hun recht komen. Maar dit verschil in preekmethode heeft natuurlijk niets te maken, gelijk de heer Landwehr het voorstelde, met het infra- en supralapsarisme. Juist uit de supra-lapsarische school van Voetius zijn zeer bevindelijke en separeerende predikers voort-gekomen, terwijl onder de infalapsaristen er gevonden worden, die zeer objectief de waarheid uiteenzetten. Een innerlijk ver-band tusschen deze dingen is er niet.

Het is de verdienste van den heer Van Dooren, dit alles nog eens klaar en duidelijk uiteen te hebben gezet. Hij deed dit daarbij gespeend aan alle bitterheid en onvriende-lijkheid, zonder een kwetsend woord tegenover den vertrokken leeraar, en met geen ander doel dan om den vrede onder de broeders te herstellen. Moge dit goede boekje daartoe medehelpen. De Gereformeerde Kerk van Kampen neemt onder de Gerefor-meerde Kerken in ons land een te eervolle plaats in en heeft door haar schoon ver-leiden en haar nauwen band met de Theo-logische School een te hooge roeping, dan dat ze langer aan onze Kerken het droeve schouwspel van een innerlijk verdeelde ge-meente mag bieden.

Een verkeerde toepassing.

Waar we meermalen het pleit hebben gevoerd voor de splitsing onzer groote stadskerken in zelfstandige wijkerken, en ook Dr. Harrenstein in zijn uitnemend proef-schrift hierop aandrang, moet dit pleidooi, naar men ons meldt, op sommige plaatsen dienst doen om daarmede de saamsmelting van de verschillende Gereformeerde Kerken op één plaats tegen te houden. Indien het juist is, zoo redeneert men dan, dat een uitgebreide gemeente, die over tal van kerkgebouwen zich elken Zondag verdeelen moet, niet behoorlijk door één kerkeraad is te verzorgen en te controleren, ellevé, waarom zouden we dan beginnen, door saam te smelten, zulk een massale gemeente te vormen, die straks volgens uw eigen zeggen toch weer gesplitst zou moeten worden. Wat we thans hebben, een kleine gemeente, die elken Zondag in één kerk-gebouw samenkomt en door een eigen kerkeraad geregeerd wordt, is juist het ideaal, dat ge nastreeft. Bepaal desnoods, dat er vaste grenzen zullen getrokken wor-den in de stad en dat ieder nieuw lidmaat, die van buiten af in de stad komt wonen, aan deze grenzen gebonden zal wezen, maar haal niet eerst heel ons kerkelijk leven overhoop, om een kunstmatige eenheid in het leven te roepen, die straks toch weer verbroken zal moeten worden.

Hoewel we nu ook waardeeren, dat men voor het idee van zelfstandige wijkerken sympathie toont te gevoelen, toch schijft de toepassing, die men van dit ideaal maakt, in dit geval wel wat verdacht, om het op zijn zachtst uit te drukken.

Voor de eenheid der openbaring van Christus lichaam op één plaats gevoelen we als regel het meest, en we gelooven, dat de Schrift ook wel degelijk grond geeft om deze eenheid, zoolang die kan, te hand-haven. Alleen waar de enorme uitge-breedheid onzer groote steden met haar talrijke gemeenten deze eenheid toch illusoir maakt en in de praktijk verlamdend werkt op het kerkbezoek, toezicht der ouderlingen, huisbezoek der predikanten, meenen we, dat van dezen regel behoort afgeweken te worden en splitsing geoorloofd is, mits dan niet willekeurig, maar naar vaste grenzen. Zulke massale kerken zijn er onder onze Gereformeerde Kerken echter maar weinige; alleen enkele hoofdsteden, waar het aantal inwoners naar het half miljoen loopt of het overschrijdt, zouden hiervoor in aanmerking kunnen komen. Maar zeker is onze bedoeling nooit geweest dat deze splitsing in elke stad, ja zelfs in elk dorp zou worden doorgevoerd, zoodra er twee kerkgebouwen zijn.

En nog veel minder kan het instand-houden van de plaatselijk gedeeldheid tus-schen de Gereformeerde Kerken A, B en C met een beroep op deze zelfstandige wij-kerken worden verdedigd. Niet alleen, dat de leden dezer Kerken verspreid door heel de stad wonen, en van een door vaste grenzen omschreven wijkerk hier dus geen sprake zou wezen, maar, en dit is ons hoofdbewaar, het voortbestaan van deze Kerken A, B en C hangt saam met een historisch verleden, wekt nog altoos de herinnering op aan ver-schillende *Kerkelijke richtingen*, en maakt dat het verschil tusschen de vroegere Neder-duitsche Gereformeerden en Christelijke Gere-formeerden nog bestendig wordt. Waar

we als Kerken ons vereenigd en dit verschil te niet gedaan hebben, behoort dit verschil ook plaatselijk te worden uitgewischt. Na-tuurlijk zou dit kunnen geschieden, wanneer men eerst plaatselijk saamsmolt en daarna de gemeente in twee of drie wijkerken splitste, maar dan zou de voor deze Kerken aangewezen grens en niet de herkomst uit A of B beslissen, tot welke wijkerk men behoorde. Maar juist dit wil men niet; de leden der gemeente, die bij A of B behooren, zullen lid van hun „eigen Kerk“ blijven, en alleen de later inkomende leden zullen verplicht worden naar de grensindel-ing zich te schikken. Nog daargelaten, dat deze nieuw ingekomen leden vragen zullen, met welk recht juist zij aan een grensre-geling gebonden zullen wezen, die voor de eigen leden der gemeente niet geldt en dus puur fictief is, zal het eigenaardig cachet, dat door de historie op deze gemeenten A of B gezet is, daardoor bestendig blijven en de eenheid van Christus' lichaam niet tot uiting komen. Het is daarom, dat we met ernst blijven afraden om diesen weg in te slaan. Is men na zooveel jaren voor de saamsmelting nog niet „rijp“, laat men dan liever nog wachten. Maar door de zooge-naamde splitsing naar „wijkerken“, die in de werkelijkheid niet anders zullen zijn dan een voortzetting van de vroegere gedeeld-heid, de saamsmelting voor de toekomst onmogelijk te maken, zou ons ongeoorloofd toeschijnen.

Ouders of getuigen?

IX.

Is hiermede, naar we meenen, genoegzaam aangeetoond, waarom er geen bezwaar tegen bestaat, dat ouders, die nog geen belijde-nis des geloofs hebben afgelegd, wanneer ze dit zelf verlangen, op de doopvragen mogen antwoorden, dan blijft tenslotte nog de vraag ter bespreking over, waarom in zulke gevallen dan toch het optreden van doopgetuigen moet geelicht worden, en welke betekenis de belofte door deze doop-getuigen al te leggen.

Het bezwaar wel eens ingebracht, dat de Hellige Schrift aangaande deze doop-getuigen geen enkel voorschrift bevat en zelfs van hun bestaan nooit melding maakt, is juist, en van een Goddelijk gebod of instelling kan hier dan ook niet gesproken worden. Aangezien nu God de Heere in zijn Woord alleen de conscientie kan binden, maar de Kerk dit door haar voorschriften nooit kan doen, kan van een absolute, de conscientie bindende verplichting om zulke getuigen bij den doop te stellen, ook geen sprake wezen.

Wanneer men hieruit echter heeft afge-leid, dat het stellen van zulke doopgetuigen daarom een middelmatige zaak zou wezen, die aan het goedvinden der ouders moest worden overgelaten en waartoe de Kerk wel mocht aanraden, maar waarvan ze geen elsch mag maken bij den doop, dan gaat deze conclusie te ver. Met even hetzelfde recht zou men kunnen beweren, dat ook de doopvragen aan de ouders zelf gedaan, een middelmatige zaak zijn, want de Hellige Schrift spreekt over deze doopvragen even-min en bevat ook desaanstaande geen enkel voorschrift. Qui nimium probat, nihil probat; wie te veel bewijst, bewijst niets.

Wanneer onze vaders het optreden van getuigen bij den doop dan ook een „middelmatige zaak“ noemden, d. w. z. een gebruik, dat, hoe loffelijk en nuttig ook, toch slechts aan de oudheid der Kerk ont-leend was en geen Goddelijk gezag had, omdat de Schrift er niet van spreekt, dan hadden ze het oog op zulke gevallen, waarin de ouders belijdende leden der Kerk waren, en de getuigen alleen optraden om de belofte der ouders nader te bevestigen. Maar ze achtten het optreden van zulke getuigen in gevallen, dat de ouders geen leden der Kerk waren, geen „middelmatige zaak“, die aan de ouders mocht worden overgelaten, maar stelden dan wel degelijk den elsch, dat er getuigen moesten op-treden, en wanneer zulke getuigen ont-braken, welgerden ze zelfs beslist den doop te bedien. En ze deden dit, omdat, al ontbrak een rechtstreeks Goddelijk gebod, de waarborg voor een Christelijke opvoe-ding van het te doopen kind, die voor de bediening des doops een noodzakelijke voor-waarde is, anders ontbrak.

Ze glogen hierbij uit van de volkomen juiste onderstelling, dat niet alleen wat God de Heere ons rechtstreeks gebedt, voor ons verplichtend is, maar dat die verplich-ting ook bestaat, waar God een bepaald doel ons voorschrijft, ten opzichte van de middelen, waardoor dat doel alleen bereikt kan worden. Omdat dit een der principiele vragen is, die voor een groot deel de in-richting van ons kerkelijk leven beheerscht en de betekenis van dezen regel nog over het algemeen welnu verstaan wordt, moge met een enkel voorbeeld duidelijk gemaakt, wat hiermede bedoeld is. Een recht-streeks gebod om in het huwelijk te treden, staat nergens in de Schrift. Maar wanneer God de Heere in Gen. 1 den mensch als plicht oplegt: vermenigvuldigt u en bevolkt de aarde, dan ligt in dat gebod tevens de verplichting om te huwen opgesloten, omdat het huwelijk het door God den Heere ge-stelde middel is, om kinderen te krijgen. Of wil men een ander voorbeeld, niet aan het algemeen menschelijk leven, maar aan het kerkelijk leven ontleend: een rechtstreeks gebod aan de Kerken gegeven om op ge-regelde tijden in meerdere vergaderingen (classicaal of synodaal) saam te komen, is in de Schrift nergens te vinden. Wanneer de Independenten hieruit hebben afgeleid, dat het houden van zulke vergaderingen derhalve een middelmatige zaak was en aan het bevelen der Kerken moest worden overgelaten, zijn onze vaders terecht daartegen opgekomen. God de Heere, zelden se, leert ons in zijn Woord wel degelijk,

dat de Kerken niet los van elkaar, maar in gemeenschap met elkaar moeten leven, omdat ze de openbaring zijn van het één-lichaam van Christus; in de brieven der Apostelen wordt dan ook telkens op de oefening dier onderlinge gemeenschap aan-gedrongen, om elkaar in gevallen van nood te helpen en toezicht op elkaar te houden. En waar dit doel het best kan bereikt worden, wanneer de Kerken op gezette tijden in meerdere vergaderingen saamkomen, volgt hieruit, dat elke Kerk verplicht is aan deze vergaderingen deel te nemen. Het recht om zich hieraan te onttrekken, kan men alleen hebben, wanneer men kan aan-toonen, dat dit middel niet noodzakelijk was voor het beoogde doel, of daarmede zelfs in strijd. Zoolang men dit niet heeft aangetoond, is men verplicht aan de kerke-lijke orde zich te onderwerpen.

En precies zoo staat het nu ook hier. Uit het wezen van het Sacrament zelf, dat een zegel is van de inlijving in de gemeente, volgt, dat de doop aan kinderen niet be-dient mag worden, of er moet zekerheid bestaan, dat het kind in de Christelijke religie zal worden opgevoed. Bij volwasse-nen, die op later leeftijd gedoopt worden, behoeft hiervoor geen afzonderlijke waar-borg te worden gegeven, omdat die waar-borg ligt in de belofte door den doopling zelf al te leggen; maar waar een kind de belofte zelf niet geven kan, moet die waar-borg wel door anderen worden gegeven. Waar nu de ouders de natuurlijke opvoeders van het kind zijn, hebben onze Kerken daarom terecht geelicht, dat de ouders dien waar-borg moesten geven, door een belofte aan-gaande de opvoeding van het kind al te leggen. Ofschoon de Schrift over zulk een belofte van de ouders evenmin als over een belofte van de getuigen spreekt, en bij de besnijdenis onder Israel zulke een belofte zelfs niet voorkwam, hebben onze Kerken toch nooit zonder deze belofte een kind willen doopen, omdat anders de waarborg ontbrak, dat het te doopen kind in de Christelijke religie zou worden opvoed. Bestaat over het recht der Kerk om zulk een belofte van de ouders al te leggen bij den doop te eischen, onder ons geen twijfel, maar steunt ieder al recht toe, niet omdat hier een God-delijk gebod voorhanden is, maar omdat dit recht uit de verantwoordelijkheid van de Kerk voortvloeit, — dan spreekt het vanzelf, dat de Kerk, wanneer deze belofte der ouders haar geen genoegzamen waar-borg biedt, nadere waarborgen eischen mag. Terwijl voorts evenzeer duidelijk zal wezen, dat de beoordeeling van de vraag, of de belofte der ouders voldoende is, en zoo niet, welke nadere waarborgen dan gegeven moeten worden, niet ter beslissing staat van de ouders, maar alleen van de Kerk, die den doop bedient. Niet de ouders toch, die den doop voor hun kind begeeren, maar is Kerk, die het kind te doopen heeft, draagt toch voor dien doop de verantwoordelijkheid, en zij heeft daarom te bepalen, welke waar-borgen ze in zulke gevallen noodzakelijk acht.

Het is daarom een omkeeren van de orde, wanneer men het al of niet optreden van getuigen bij den doop wil laten af-hangen van het goedvinden der ouders, en zegt: wanneer de ouders deze getuigen zelf willen stellen, moet de Kerk het kind dan maar zonder getuigen doopen. Waar is ouders, door zelf niet in den weg der Heeren te wandelen, oorzaak zijn, dat de Kerk aan de door deze ouders afgelegde be-lofte niet genoegzame waarde kan hechten, zou het hun al zeer weinig voegen, aan de Kerk de wet te gaan voorschrijven op welke wijze hun kind gedoopt moet worden. Is mogen zeker, trots de zonde, waarin ze leven en waarover ze zich te verootmoedigen hebben voor het aangezicht der Heeren, opkomen voor het *endurvel* door God hun geschonken, en daarom vragen, dat zij bij den doop niet gehet op zij geschoven worden. Wanneer de Kerk hun beletten wilde zelf hun kind ten doop te heffen en de belofte af te leggen, zou er van een krenking van het ouderrecht sprake kun-nen wezen, en ons betoog in de voorgaande artikelen strekte dan ook juist om dat recht hun toe te kennen. Maar ze hebben niet het recht om van den Kerkeraad te eischen, dat deze de belofte, door hen afgelegd als voldoende zal beschouwen. De vraag, of de belofte der ouders genoegzamen waar-borg aanbiedt, heeft alleen de Kerkeraad te beoordeelen, omdat hij de verantwoor-delijkheid voor den doop draagt. En even-zoo heeft de Kerkeraad uit te maken, wan-neer hij deze belofte onvoldoende acht, welke meerdere waarborgen dan moeten ge-geven worden. Weigeren de ouders aan deze eischen van den Kerkeraad zich te onderwerpen, dan ligt de schuld, dat het kind ongedoopt blijft, bij de ouders, maar niet bij den Kerkeraad.

Mits men de verhoudingen dus juist niet omkeert en de beslissing over den vraag niet laat afhangen van de ouders, maar van den Kerkeraad, hebben we te voorts geen bezwaar tegen, dat de vraag gesteld wordt, of metterdaad dit doop-getuigenstelsel, dat onze vaders hebben aan-bevolen, wel den noodigen waarborg biedt. Verschil van gevoelen is omtrent dit punt zeker mogelijk en wordt in ons midden ook gevonden. Hadden we aangaande dit doop-getuigenstelsel een rechtstreeks Goddelijk bevel, dan ware de zaak voor ons uitge-maakt. Maar nu de Schrift desaanstaande zwijgt, kan de beslissing hier alleen gegeven worden door de doelmatigheid van het aan-gewende middel. Is de belofte door de doopgetuigen afgelegd, niet anders, gelijk men het wel genoemd heeft, dan een „waa-rens“, dan zou het metterdaad naabeveling verdienen, dit doopgetuigenstelsel spoedig mogelijk af te schaffen. Kan daar-entegen aangeetoond dat deze belofte wel degelijk een meerderzamen waarborg biedt, dat is het recht van den Kerkeraad om

aan belofte te ren. Voordat ondersoeken,

Vooreerst, keurig tot di vlucht genom ich steeds b dit gebruik l hoeverre dlt l zullen we lat dat dit argu als men het onze Kerken l stelsel als noo de vraag alif hiermede niet geraakt. Toon dit gebruik v pleit er zeken niet lichtv veroordeelen.

In de historie Heiligen Gees heeft het ber altoos groote leiding des He karakter en k van een gebu maar wie zulk Kerk verwerp dat dit gebruik is of in de pr den leidt. Het al wat in de l tuurlijk was, l uitgezuiverd he niet hebben ve dat van een ge in strijd zou w wens, niemand Gods Woord l verbood. De s praktische nu, zeker groote l niet alleen doo maar ook door in haar bloeti praktisch onmo

In de tweede te worden ghe l is, de gebreken aankleven, aan stelsel verwerp daarvoor in d critiek is genu spreekwoord, n Bezwaren tege altoos aan te v aan, het gewich nen. Maar al tuisgenstelsel in l is aan nog ve hevig. Wie dit kan slechts twe aan de kinderen weigeren, zoo belijdenis des l hij kan and toestaan, maar stellen met de Ken andere ult nu is stellig ong gelijk vroeger d recht deser kin te kort gedaan. evenmin aanbev ouders daardoor kwaad, maar vo lijkheid van den l wordt door de l niet in den we Waar deze belid moet men wel doopgetuigenstel zelf zoo voortf andere uitweg ui

En in de de wzen, dat al d verantwoordelijk kerkverband toc raad bij zijn b houden met de l meenschenappelij hebben. Hoe at de autonomie d ult volgt gesnsl Generale Synod eenvoudig ongeda Dat zou indepen formeerd wezen. l die zich over di ken, nadat een v boezem der Kerk deed dit niet bij elke Kerk zelfst in hoeverre di niet, maar gaf en van haar besluu van het recht, l den doop hadden garantie bij den l worden gegeven, over deze zaak geen heerschappi maar was haar het hier gaat, ra gemeen. De vraa mogen worden e dien doop te els van één Kerk, m de doop het zeg Christelijke Kerk Kerken geldt. Al kind verhuizen, l voortaan behooren nen en dus ook w doop op de juiste komt in de twee gewichtig vraagst doop, het zeker eene Kerk een ge dan de andere. l practiek tot groo zou geven, maar gevoel van wrok l dat hun kinderen gedoopt souden l de Kerk, waarto voorrecht ontzegt